

De activistische, ideologische Bush heeft de unieke positie waarin zijn land zat verkwanseld.

Trouw 4 augustus 2006

Voor de vierde en voorlopig laatste maal vraag ik aandacht voor de gevolgen van de opkomst van Azië. Wat betekent dit voor de Verenigde Staten van Amerika?

Na het einde van de Koude Oorlog was sprake van een unieke periode in de geschiedenis: één land was 's werelds enige overgebleven supermacht en was in staat de internationale betrekkingen naar zijn hand te zetten. Zo'n land heeft dan twee keuzes: dominantie van de wereld ten behoeve van het eigenbelang of het scheppen van een stabiele en veilige wereldorde.

President Clinton wist zich geen raad met al die macht. Het einde van de Koude Oorlog overviel Amerika. Op het einde van de Tweede Wereldoorlog kon worden geanticipeerd met Grote Initiatieven, zoals de Verenigde Naties. Nu niet.

President George W. Bush had wel een plan; een single sustainable model of success, en dat enkele duurzame succesmodel moest zonodig met preventieve interventies worden afdwongen. Dit model was goed voor elk probleemland. Achterliggende gedachte: door vrijheid, democratie en markteconomie op te leggen, ontstaan stabiele landen, dus een veilige wereld.

Het eerste land waarop dit model werd uitgetoetst was Irak. Succes in Irak zou het model toepasbaar maken voor andere landen van de as van het kwaad, zoals Iran, Noord-Korea en Libië. Gelijktijdig speelde de operatie Enduring Freedom, de interventie in Afghanistan na de aanslagen van 11 september 2001.

Met Bush kreeg de wereld dus te maken met een activistische, ideologisch gedreven president, met een oplossing voor de grote wereldproblemen en de stellige overtuiging dat Amerika in de positie was voor eens en voor altijd een veilige en stabiele wereldorde te stichten.

Hoe anders is het verlopen. Geen president in de moderne geschiedenis heeft tegenover zo'n verscheidenheid aan uitdagingen gestaan: Afghanistan, Irak, Iran, Noord-Korea, Al-Kaida en het geopolitieke spel met China en India. Voormalig minister van buitenlandse zaken Madeleine Albright sprak van de perfect storm'. Dat was, volgens haar aan de Amerikanen zelf te wijten: kwesties worden oncontroleerbaar als er te weinig aandacht aan wordt besteed. Eén crisis, mogelijk twee crises, is nog wel te doen. Maar de brij aan crises die Bush nu moet oplossen gaat het vermogen van normale stervelingen te boven. Het lijkt geen toeval dat Iran en Noord-Korea gelijktijdig een agressieve politiek voeren, opstandelingen de strijd in Irak en Afghanistan opvoeren en Osama bin Laden voortdurend loopt te stoken. Cruciaal is dat deze crises de relatieve zwakte van de Verenigde Staten aan het licht brengen. Tachtig procent van alle landstrijdkrachten is direct of indirect verbonden met de strijd in Irak en Afghanistan. Troepen voor nieuwe invasies zijn er niet. De enige militaire optie is het bombarderen van landen als Iran en Noord-Korea. Kennelijk zijn er beperkingen aan de militaire macht van een land dat meer dan de helft van 's werelds defensie-uitgaven voor zijn rekening neemt. Deze zwakte heeft vooral gevolgen voor de

geopolitieke strijd met opkomende supermachten als China en India. De Amerikaanse zwakte maakt China en India machtiger. Daarbij komt dat slechts 4,6 procent van de wereldbevolking Amerikaan is en het aandeel in de wereldeconomie groot is, maar niet meer dan 21,4 procent. Door de opkomst van Azië veranderen deze percentages in hoog tempo ten nadele van de Amerikanen. President Bush heeft de unieke positie waarin zijn land zat verkwanseld. Hij verzuimde een betere wereld te creëren door versterking van het internationale recht en internationale instituties zoals de VN. En door de opkomst van Azië en het verval van de Amerikaanse macht zullen zijn opvolgers dat ook niet kunnen. Er ontstaat een multipolaire wereld met meerdere machtsblokken die per definitie minder stabiel is dan de perioden die achter ons liggen, inclusief de Koude Oorlog.

Rob de Wijk